

כיצד מחנכין

עלון מס' 140

פרשת פנחס תשפ"ו

קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו (כז, יח).

פירש"י: שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד.

לכאורה לא נודע מה מעלה היא זו שידע להחניף כל איש וידבר עמו ועם כל אחד ידבר כפי מה שהוא רוצה, והלא זה השקר המוחלט הנקרא פוליטיקה בעוה"ר.

אלא, כתב בספר דברי שאול בפרשתנו, האמת היא, כי ה'פתי' כשרואה בחברו איזה דבר שאינו כדרכו, אזי הוא קורא תגר ומגנה ומבזה לחברו, אבל איש משכיל ונבון, מצדד ומעיין, מדוע נהג כך ומה היתה כוונתו, ומחפש חיפוש בזכותו אולי לפי טבעו והנהגתו יש להבין הדבר וכדו', ואז יודע להוכיחו כראוי לפי דרכו הוא ולפי מהלך שכלו והבנתו הוא. תוכחה זו מתקבלת יותר, וז"ש 'איש אשר רוח בו', שיודע להלך נגד כל רוחו של כל איש ואיש.

וכמה מחייבים הדברים לכל אב ומחנך, וכמו שהגדיר המחנך לדורות הגה"ח רבי גד'ל אייזנר ז"ל במתק לשונו:

שווה בנפשך דרך משל, שלפתע תקף על בחור כח הדמיון, ניצב הוא לפתע נטוע על מקומו וטוען בפחד שאינו יכול לזוז כיון שמוקף הוא גדרות בלי יכולת לצאת. זה שאינו מחנך ישחק לאיוולתו של בעל הדמיון, אולי אף ידחוף אותו להראותו שאין כאן גדרות כי אם דמיונות.

ומה יעשה מחנך, יהיה עמו יחד בציור דמיונו, כאילו יכנס עמו אל תוך ה'גדרות' ויעמוד סמוך לו. עתה - יחד עמו - יחפש עמו 'פירצה' בין ה'מחסומים' ויצעד עמו לחפשי.

(במחיצת רבי גד'ל, עמ' רטז)

סיפר גבאי הצדקה הנודע הר"ר יוחנן בריזל שליט"א:

זקני הרה"ח רבי אלעזר בריזל זצ"ל גדל בארצנו הקדושה בתקופה בה היתה הארץ מלאה מושבים, כפרים וקיבוצים שהמושג 'שבת' כמעט לא היה קיים אצלם. באותם ימים קרא אליו ה'חזון איש' קבוצה נבחרת של שבעה תלמידי חכמים יראים ושלמים, והטיל עליהם משימה: לצאת להשיב לב בנים על אבותם!

הם היו מתפזרים מידי שבת, כל אחד ליישוב אחר, נושאים דרשות חוצבי להבות, עורכים טיש בליל שבת ולומדים עם הילדים. המטרה הייתה להכניס בכל מקום אורה של שבת. למרות שחלק 'נשרו' מתפקידם ברבות השנים, זקני הרה"ח רבי אלעזר לא ויתר,

והמשיך למרות כל הקשיים במילוי תפקידו במרץ רב עד שנות זקנה ושיבה.

מידי שבת היה נודד למקום אחר: באר שבע, חדרה, קריית מוצקין, חיפה, קריית אתא, רעננה ועוד.

פעם שאלתי אדם אחד מאותם יישובים: איך הבנת בכלל מה זקני מדבר, הרי שפתו הייתה בלולה ביידיש ירושלמית ולשון הקודש, והוא כלל לא היה מומחה בעברית מודרנית....

אותו יהודי ענה לי במשפט מדהים: "לא היינו צריכים להבין כל מילה. פשוט הסתכלתי על האש שבערה לו בפנים וזה הספיק לי. הייתה לו אש קודש שסחפה את כל סובביו!"

פעם נודע לו שבאחת הערים מכהן ראש עיר קשוח, שהפריע מאוד לפעילות החרדית בעיר, לישיבה הנמצאת בתחומה ולרב המקומי. סבא בירר באיזה בית הכנסת הוא מתפלל, והגיע לשם בשבת בבקר בלי להודיע על כך מראש לאיש. הוא עלה לדרוש ונשא דרשה מחממת לב וכובשת את לבבות השומעים.

לאחר התפלה נגשו אליו כולם, כולל ראש העיר. הגבאים הציגו אותו ואמרו: 'זה ראש העיר שלנו'. סבא הרעיף עליו כבוד מלכים, לחץ את ידו בחום ובקש ממנו להתלוות אליו לסיור קצר ברחובות העיר, כיון שברצונו לראות את פעלו של ראש העיר.

ראש העיר ה'מוחמא' הסכים בשמחה. במהלך הסיור הוא הראה לסבא את הככרות והגינות שהוא שיפץ ושכלל לתפארה. סבא שפע מחמאות, אך בין לבין השחיל בעדינות את נושא החזקת התורה.

סיפר הרב מאיר צבי ברגמן שליט"א:

הייתי בחור צעיר, מעט אחרי בר מצווה. לאחר שלמדתי בישיבת פארת ציון, מרן החזון איש שלחני ללמוד בישיבת לומז'א בפתח תקווה, כשהוא מפקיד בידי מכתב המלצה למשגיח הרה"צ אבא גרוסברד זצ"ל.

אכן רבי אבא קרא את המכתב, דבר אתי בלמוד וקבלני לישיבה. מצאתי לעצמי מיטה באחד החדרים, אך כשבקשתי לישון בה, הבחנתי כי כולה מלאה פשפשים. מחוסר ברירה חזרתי לבהמ"ד ללמוד. באותו רגע יצא מאחד החדרים בחור שעדיין לא הכרתי. הוא היה מבוגר ממני בהרבה, ולעתיד התפרסם בשמו ר' וועלוועל איידלמן זצוק"ל. לשאלתו מדוע אינני הולך לישון, השבתי לו שהמיטה מלאה פשפשים.

נסיים בפנינה נאה על מאמר חז"ל בילקוט שמעוני בפרשתנו "פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה". כ' התפארת שלמה: פני משה כפני חמה,

לבסוף הוא נעצר, הביט לראש העיר בעיניים ואמר לו מכל הלב: "דע לך, אני ממש מקנא בך! בתפקיד והמעמד שלך אתה יכול להיות מגדולי מזכי הרבים! אתה יכול לתת סיוע לישיבות, לבתי כנסת ולנוער. כל לימוד התורה ייזקף לזכותך בשמים לנצח. אתה יכול בקדנציה אחת לצבור זכויות עצומות שאנשים אחרים לא יכולים לצבור כל שנות חייהם!"

הדברים נאמרו בעוצמה ומתוך הערכה כנה, עד שחדרו ללבו של ראש העיר פנימה. למחרת, ביום ראשון בבקר, התייצב ראש העיר בישיבה, לה הציק רבות, הוציא דף ועט, ושאל את חברי ההנהלה: איך אפשר לעזור לכם? מאותו יום ואילך הוא הפך להיות גדול התומכים והמסייעים להפצת התורה בעיר.

הוא לא דבר יותר מדאי. מיד ירד למקלט הישיבה, הביא משם נפט והחל לנקות ולהבריח את המזרון עד שהיה בטוח שלא נשאר בו אף פשפש. אח"כ בדק את המיטה וניקה אף אותה מכל הפשפשים שדבקו אף בה, עם אש של פרימוס ישן. אח"כ בדק את שאר המיטות שבחדר, וכשנוכח שאף בהם יש פשפשים, הוציא אותם מחוץ לחדר כדי שאלה לא יימשכו אלי ממקום רבצם. כל זה ארך למעלה משעה. ואז הוא אמר לי: כעת תוכל ללכת לישון. זו הייתה קבלת הפנים לה זכיתי בישיבה.

הייתי ילד יתום ולא הכרתי אף אחד. אבל הבחור המבוגר שדאג לי, נתן לי הרבה מאוד והשאיר בי רושם עז לכל החיים איך צריך כל אדם לדאג לזולתו!

כמו שהשמש אין לה שום תפקיד עצמי [אלא] רק להאיר על הארץ, כן ה' אצל משה רבנו שלא דאג כלל וכלל לעצמו אלא רק בשביל הזולת, למען בני ישראל.

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל

לתרומות / הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

